Rok II Sierpień-Wrzesień 1938 Nr 8-9

PRZEGLĄD DEWIZOWY

MIESIĘCZNIK

Redaktor
STANISŁAW ETTINGER
Adwokat

TREŚĆ NUMERU:

KSIĘGARNIA POWSZECHNA
DZIEŁ PRAWNICZYCH I EKONOMICZNYCH
WARSZAWA — PLAC NAPOLEONA 1

Płacenie podatków cudzoziemców dewizowych

Z mocy art. 8 (2) Dekretu dewizowego uskutecznianie jakichkolwiek wypłat w kraju z polecenia cudzoziemców jest bez zezwolenia Komisji Dewizowej zabronione. Ze względu na kategoryczne i ogólne brzmienie tego zakazu obejmuje on również zakaz zapłaty z polecenia cudzoziemców przypadających od nich podatków w kraju.

W drodze wyjątku od zakazu Komisja Dewizowa zezwoliła generalnie okólnikiem nr 24 z 21.IV.1937 r. zamieszkałym w kraju administratorom nieruchomości cudzoziemców na opłacanie w granicach zainkasowanych sum wszystkich podatków, związanych z administracją nieruchomości. W tymże okólniku zezwolono adwokatom i ich substytutom na płacenie w kraju z zainkasowanych należności cudzoziemców podatków i danin publicznych ściśle związanych z prowadzoną sprawą.

Poza więc powyższym wyjątkiem płacenie podatków cudzoziemców przez osoby zamieszkałe w kraju jest zabronione, a więc zabroniona jest również egzekucja skarbowa na pokrycie podatków z krajowych wierzytelności pieniężnych cudzoziemca, o ile nie uzyskano zezwolenia Komisji Dewizowej. Dłużnik cudzoziemca, w razie zajęcia przypadającej od niego należności przez Urząd Skarbowy za podatek cudzoziemca, zgodnie z § 100 Rozp. Rady Ministrów o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. nr 62 z 1932 r. poz. 589), nie ma prawa bez zezwolenia Komisji Dewizowej wpłaty Urzędowi skarbowemu zajętej sumy.

Intencją zakazu dokonywania wypłat z polecenia cudzoziemców było niewątpliwie skłonienie cudzoziemców do opłacania swych zobowiązań w kraju nie ze środków krajowych, które uległy zamrożeniu, lecz z waluty nadsyłanej z zagranicy. Intencja ta w zasadzie słuszna i usprawiedliwiona celami reglamentacji dewizowej nasuwa jednak wątpliwości co do słuszności, a co najważniejsze co do skuteczności, przy opłacaniu podatków. O ile skłonienie cudzoziemca do zapłaty zobowiązań prywatno-prawnych z pieniędzy sprowadzonych z zagranicy jest na ogół zrozumiałe, o tyle żądanie, by cudzoziemiec płacił w ten sam sposób podatki i daniny, związane z zamrożonym

w kraju majątkiem i z zamrożonymi dochodami, może nasuwać zastrzeżenia. Poza tym skuteczność takiego przymusu znajduje się pod znakiem zapytania, gdyż sankcję niepłacenia podatków z funduszów nadesłanych z zagranicy stanowić może co najwyżej przymusowe wyegzekwowanie należności skarbowej z majątku cudzoziemca, znajdującego się w kraju, gdyż egzekucja z majątku zagranicznego jest oczywiście niemożliwa. Cudzoziemiec, który należnej Skarbowi sumy z zagranicy nie nadeśle, dopnie swego celu, gdyż podatek zostanie ściągnięty z jego majątku w kraju.

Stan prawny, dopuszczający płacenie podatków w drodze egzekucji, a nie dopuszczający zapłaty dobrowolnej, jest oczywiście nie do przyjęcia. Ponadto przy tym stanie nie wiadomo, kiedy następuje moment, w którym zapłata podatku pod przymusem odbyć się może, tzn. czy moment ten następuje już z chwilą otrzymania upomnienia od władzy skarbowej, czy dopiero z chwilą zajęcia wzgl. licytacji.

Udzielenie przez Komisję Dewizową generalnego zezwolenia w okólniku nr 24 dowodzi, że władze, wykonywujące reglamentację dewizową, zdawały sobie sprawę z powstałych trudności. Jednak okólnik załatwia sprawę tylko w wąskim zakresie, dotyczącym podatków od nieruchomości i opłat związanych z prowadzeniem spraw cudzoziemca i nie rozwiązuje zagadnienia zasadniczo.

Również nie rozwiązują zagadnienia wyjaśnienia Komisji Dewizowej, interpretujące wpływ przepisów dewizowych na płacenie podatków cudzoziemców.

Podajemy tu treść ogłoszonych w Polskim Ustawodawstwie Dewizowym (Mantel, Matecki i Bielobradek) wyjaśnień Komisji:

> „Uiszczanie przez krajową firmę podatków za jej współwłaściciela, będącego cudzoziemcem, jest — jako wypłata w kraju z polecenia cudzoziemca — bez zezwolenia Komisji Dewizowej, zabronione (art. 8 ust. 2 Dekretu Dewizowego) (25.II.1938 r. nr 4303/RQ/MP)".
>
> „Nie wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej potrącenie przez osobę fizyczną lub prawną, mającą miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, z należności cudzoziemca i uiszczenie z sumy potrąconej podatków oraz świadczeń publicznych w tych przypadkach, gdy do tego potrącenia i zapłaty podatku lub świadczenia jest zobowiązana osoba dokonywująca potrącenia na podstawie odpowiednich ustaw jak np. pracodawca obowiązany bezpośrednio do

zapłaty podatku dochodowego od uposażenia służbowego swego pracownika.

Natomiast dokonywanie jakichkolwiek wypłat w kraju z polecenia cudzoziemca jest bez zezwolenia Komisji Dewizowej zabronione z uwagi na przepis zawarty w art. 8 Dekretu dewizowego i w § 18 rozp. wyk., a więc również wówczas, gdy wypłata ma nastąpić na pokrycie podatków i świadczeń publicznych, przypadających od osoby zamieszkałej za granicą i tej osobie wymierzonych przez władze skarbowe (np. podatek dochodowy).

W przypadku otrzymania polecenia zamieszkałego za granicą wierzyciela opłacenia z jego należności podatków jemu wymierzonych, może odnośna firma krajowa zwrócić się do Komisji Dewizowej za pośrednictwem banku dewizowego z konkretnym wnioskiem, w którym należy podać sumę podatku oraz wysokość i tytuł wierzytelności (11.VI.1938 r. nr 6287/JP/UN)".

O ile pierwsze wyjaśnienie ogranicza się do stwierdzenia, że zapłata podatków za cudzoziemca bez zezwolenia Komisji Dewizowej jest zakazana, o tyle w drugim wyjaśnieniu ta wyraźna norma ulega pewnemu odchyleniu. Wyjaśnienia Komisji Dewizowej nie są zezwoleniami w rozumieniu art. 3 i 4 Dekretu dewizowego ani pod względem formalnym ani merytorycznym, a stanowią jedynie nie mającą prawnej mocy wiążącej wykładnię przepisów. Aczkolwiek zawarta w wyjaśnieniu Komisji wykładnia zdąża do słusznego i celowego w praktyce złagodzenia surowego zakazu Dekretu, to jednak — zdaniem naszym — pod względem prawnym nie wynika z przepisu Dekretu. O ileby przyjąć, że wolno pomimo zakazu art. 8 (2) Dekretu dokonywać wypłat i potrąceń za cudzoziemca, jeżeli dzieje się to „na podstawie odpowiednich ustaw", to wykładnia taka unicestwiłaby w ogóle stosowanie wymienionego zakazu. Prawie zawsze, z wyjątkiem darowizn i kredytu, wypłata w kraju na rachunek cudzoziemca i z jego polecenia dokonywana jest na podstawie przepisu ustawowego, a mianowicie wierzyciel cudzoziemiec dysponuje swoją wierzytelnością od krajowca w formie przelewu wierzytelności, przekazu, zlecenia itp. Odnośne przepisy ustawowe prawa cywilnego i handlowego ustanawiają wówczas obowiązek dłużnika-krajowca wypłaty na rachunek cudzoziemca. Stosowanie tych jednak przepisów ustawowych zostało zawieszone przez Dekret dewizowy, jako prawo szczególne. Gdyby nawet sądzić, że Komisja Dewizowa miała na myśli przy wyjaśnianiu przepisu odpowiednie ustawy publiczno-prawne, a nie prywatno-prawne, to i z taką interpre-

tacją zgodzić się nie można, gdyż Dekret dewizowy, jako szczególne prawo charakteru publiczno-prawnego, ma pierwszeństwo przed ogólnymi i zwykłymi ustawami publiczno-prawnymi.

Należy więc szukać rozwiązania problemu, które z jednej strony umożliwiłoby płacenie podatków na rachunek cudzoziemców z ich majątku lub należności w kraju, z drugiej zaś strony uniemożliwiłoby wykładanie za cudzoziemców w tym celu pieniędzy przez osoby zamieszkałe w kraju, tj. uniemożliwiłoby udzielenie cudzoziemcom kredytu, co w świetle art. 9 (1) Dekretu jest zakazane i nie powinno również mieć miejsca przy płaceniu podatków cudzoziemca. Również konieczne jest takie uregulowanie sprawy, któreby uniemożliwiło dokonywanie zakazanych przekazów za granicę pod pozorem płacenia podatków za cudzoziemca, a mianowicie, by krajowiec płacąc za cudzoziemca podatek, nie otrzymywał równowartości wyłożonych sum za granicą.

Zdaniem naszym — pożądany wynik można osiągnąć w razie wydania przez Komisję Dewizową generalnego zezwolenia, dopuszczającego zapłatę przez osoby zamieszkałe w kraju podatków i danin publiczno-prawnych na rachunek cudzoziemca w wypadkach, gdy: 1) osoba zamieszkała w kraju obowiązana jest potrącić z mocy przepisu publiczno-prawnego podatek za cudzoziemca z przypadających mu należności (np. podatek dochodowy od uposażeń); 2) osoba zamieszkała w kraju jest odpowiedzialna osobiście za podatek cudzoziemca lub za ten podatek odpowiada rzeczowo ze swego majątku (dział V Ordynacji Podatkowej). Należałoby ponadto upoważnić osoby, które już w dotychczasowej praktyce Komisji Dewizowej zostały uznane za zasługujące na zaufanie w związku z zarządzaniem majątkami cudzoziemców, wykonywaniem ich zleceń i prowadzeniem ich spraw, do płacenia wszystkich podatków i danin, przypadających od cudzoziemców z posiadanych wzgl. zainkasowanych należności cudzoziemców. Mamy tu na myśli przede wszystkim adwokatów, administratorów nieruchomości cudzoziemców, przedstawicieli handlowych firm zagranicznych, spedytorów koncesjonowanych i banki dewizowe — te ostatnie w stosunku do należności na rachunkach zablokowanych. Uważamy również, że należałoby upoważnić przedsiębiorstwa handlowe, prowadzące prawidłowe księgi, do płacenia podatków wszelkiego rodzaju za cudzoziemców — właścicieli lub spólników i udzia-

łowców przedsiębiorstw, o ile cudzoziemcom od tych przedsiębiorstw przypadają należności w księgach handlowych zapisane i należycie udokumentowane. W innych wypadkach zapłata podatku na rachunek cudzoziemców, jak również żądanie przez władzę skarbową zapłaty tych podatków przez osoby zamieszkałe w kraju, powinny być jak dotychczas uzależnione od uprzedniego otrzymania zezwolenia Komisji Dewizowej, która będzie w stanie kontrolować, czy na tle wypłaty nie następuje obejście przepisów prawa dewizowego.

Dysponowanie przez cudzoziemca środkami płatniczymi posiadanymi w kraju

1. Pojęcie środków płatniczych.

Zgodnie z art. 1 (1) Dekretu dewizowego środkami płatniczymi w rozumieniu tego dekretu są:

> „pieniądze (monety, banknoty oraz wszelkie znaki pieniężne papierowe), tudzież weksle, czeki, asygnaty kasowe, akredytywy, polecenia wypłat i przekazy. Pieniądze, nie mające w kraju obiegu ustawowego (pieniądze zagraniczne), oraz weksle, czeki, asygnaty kasowe, akredytywy, polecenia wypłat i przekazy, opiewające na waluty zagraniczne i płatne za granicą (dewizy), stanowią środki płatnicze zagraniczne".

2. Środki płatnicze posiadane przez cudzoziemca przed 26.IV.1936 r.

Pieniędzmi, które cudzoziemiec posiadał przed wejściem w życie Dekretu dewizowego tj. przed 26.IV.1936 r., może on nadal swobodnie dysponować, gdyż pieniądze te nie stanowią należności, przypadającej cudzoziemcowi, a więc której nie wolno zgodnie z art. 8 (2) Dekretu dewizowego stawiać mu do dyspozycji. Jednakże o ile chodzi o pieniądze, które nie znajdowały się w bezpośrednim posiadaniu cudzoziemca, lecz były przez niego przed wprowadzeniem reglamentacji dewizowej oddane na przechowanie lub do depozytu osoby trzeciej, to depozytariusz nie ma prawa zwrócić tych pieniędzy cudzoziemcowi bez zezwolenia Komisji Dewizowej, gdyż miałoby tu już miejsce zakazane postawienie do dyspozycji cudzoziemca środków płatniczych.

O ile chodzi o inne środki płatnicze nie będące pieniędzmi, jak np. weksle, czeki, asygnaty itp., to stanowią one jedynie dowód należności. Wypłata przez dłużnika pieniędzy cudzoziemcowi na zasadzie tych dowodów jest zakazana. Również zakazana jest jakakolwiek wypłata cudzoziemcowi w drodze dyskonta lub zastawu tych środków płatniczych. W praktyce jednak, szczególnie o ile chodzi o środki płatnicze wystawione na okaziciela, często może nastąpić wbrew przepisowi prawa wypłata na rzecz cudzoziemca, gdyż wypłacający nie ma obowiązku legitymowania okaziciela. O ile chodzi o należące do cudzoziemca środki płatnicze, znajdujące się w skrytkach banków krajowych, wynajętych na imię cudzoziemca, to należy uważać zawartość skrytki za znajdującą się w bezpośrednim posiadaniu cudzoziemca, a nie w depozycie banku.

3. Środki płatnicze w posiadaniu cudzoziemca po 26.IV.1936 r.

Cudzoziemiec może swobodnie dysponować w kraju środkami płatniczymi, w posiadaniu których znalazł się legalnie po wprowadzeniu reglamentacji dewizowej. Tak więc cudzoziemiec może swobodnie dysponować środkami płatniczymi, które przywiózł do Polski z zagranicy, lub które zostały mu z zagranicy nadesłane po 26.IV.1936 r., jak również pieniędzmi, otrzymanymi w kraju za zezwoleniem Komisji Dewizowej lub z wolnego rachunku zagranicznego w banku dewizowym.

Ponieważ z mocy art. 5 Dekretu dewizowego zakazany jest handel zagranicznymi środkami płatniczymi w kraju, zakaz ten obowiązuje również cudzoziemców w czasie pobytu ich w Polsce. W ten sposób nie wolno od cudzoziemców przyjmować zagranicznych środków płatniczych przy wykonywaniu transakcyj, podpadających pod pojęcie handlu zagranicznymi środkami płatniczymi (kupno, sprzedaż, zamiana, pożyczka, przelew, zastaw — art. 1 ust. 2 Dekretu dewizowego). Cudzoziemiec dewizowy może zamieniać zagraniczne środki płatnicze na walutę krajową w oddziałach Banku Polskiego, w bankach dewizowych i w agenturach dewizowych, zaś na inną walutę zagraniczną — tylko w oddziałach Banku Polskiego i w bankach dewizowych z ograniczeniami, wymienionymi w okólniku Komisji Dewizowej nr 32.

W drodze ulgi i wyjątku Komisja Dewizowa zezwoliła na przyjmowanie przez osoby, zamieszkałe w pasie przygranicznym, zapłaty od cudzoziemców za sprzedane im towary w środkach płatniczych zagranicznych, jednakże najwyżej do równowartości zł 50.— w każdym poszczególnym przypadku.

Niezależnie od prawa wolnego dysponowania w kraju środkami płatniczymi, przysłanymi cudzoziemcowi z zagranicy wzgl. przez niego przywiezionymi, może cudzoziemiec powyższe środki płatnicze przekazać z powrotem za granicę. Okólnik Komisji Dewizowej nr 27 w wydaniu z 14.VI.1937 r. stanowi w dziale IV:

„Cudzoziemcy mogą wywieźć — bez specjalnego zezwolenia — środki płatnicze i książeczki oszczędnościowe, przywiezione z zagranicy i wyszczególnione w „zaświadczeniu o przywozie pieniędzy i walorów", wydanym przy wjeździe do Polski przez organy granicznej kontroli skarbowej, oraz środki płatnicze, pochodzące z wymiany na podstawie przepisów okólnika Komisji Dewizowej nr 32, jeżeli dokonanie wymiany zaznaczył Bank Polski lub bank dewizowy w odpowiedniej adnotacji na „zaświadczeniu".

Powyższy przepis okólnika opiera się na § 13 Rozporządzenia Ministra Skarbu z 24.VII.1936 r. (DURP. nr 57 poz. 419), w którym ograniczona została ważność zaświadczenia o przywozie do okresu 4-miesięcznego od daty wystawienia.

W tymże okólniku Komisji Dewizowej nr 27 zezwolono na wywóz przez cudzoziemców za granicę:

a) środków płatniczych, nadesłanych dla danego cudzoziemca przesyłką pocztową z zagranicy, jeżeli bank, który wystawia „zaświadczenie o wywozie", stwierdził niewątpliwie fakt nadesłania ich z zagranicy; odnośne dowody winny być przechowane w aktach banku;

b) środków płatniczych, pochodzących z wypłaty cudzoziemcowi z rachunków zagranicznych wolnych złotowych lub w walutach obcych i z przekazu lub akredytywy zagranicznej, pokrytych dewizą lub z rachunku zagranicznego wolnego;

c) środków płatniczych, pochodzących ze skupu przez Oddział Banku Polskiego lub bank dewizowy od danego cudzoziemca, zainkasowanych przez bank czeków lub przekazów na zagranicę, wystawionych przez tegoż cudzoziemca w kraju.

Z Komisji Dewizowej

WYDANIE II. Warszawa, dn. 16 sierpnia 1938 r.

OKÓLNIK nr 13

w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą obcych przedstawicielstw dyplomatycznych, konsularnych, misji zagranicznych specjalnych oraz ich personelu.

I.

PRZEKAZYWANIE DOCHODÓW KONSULARNYCH.

Komisja Dewizowa zezwala Oddziałom Banku Polskiego oraz bankom dewizowym na przekazywanie za granicę z polecenia działających w Polsce obcych przedstawicielstw dyplomatycznych, wykonujących czynności konsularne, oraz konsulatów zawodowych i honorowych — sum, pochodzących z dochodów konsularnych, na następujących zasadach:

1. Ministerstwo Spraw Zagranicznych ustala w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu i Komisją Dewizową dla każdego konsulatu lub przedstawicielstwa dyplomatycznego, wykonującego czynności konsularne, kontyngent miesięczny, do którego wysokości mogą być w każdym miesiącu przekazywane dochody konsularne z ubiegłego miesiąca.
2. Konsulat (przedstawicielstwo wykonujące czynności konsularne) wskaże Komisji Dewizowej bank dewizowy, za którego pośrednictwem będą przekazywane dochody konsularne.
3. Komisja Dewizowa poda temu bankowi do wiadomości wysokość kontyngentu miesięcznego oraz sposób przekazywania (w dewizie lub drogą rozrachunku, jeżeli idzie o kraje „clearingowe").

Nieprzekazane w ramach miesięcznego kontyngentu sumy mogą być przekazane w jednym z następnych miesięcy, niedłużej jednak, niż do 15 stycznia następnego roku kalendarzowego. Natomiast niedopuszczalne jest wcześniejsze dokonywanie przekazów na poczet przyszłych kontyngentów miesięcznych.

II.

RACHUNKI „BUDŻETOWE WOLNODEWIZOWE" PRZEDSTAWICIELSTW DYPLOMATYCZNYCH, KONSULARNYCH ORAZ MISJI ZAGRANICZNYCH SPECJALNYCH.

Komisja Dewizowa zezwala Oddziałom Banku Polskiego oraz bankom dewizowym na dokonywanie z polecenia przedstawicielstw dyplomatycznych, akredytowanych przy Rządzie Polskim (Nuncjatura Apo-

stolska, Ambasady i Poselstwa) oraz Konsulatów państw obcych zawodowych i honorowych (Konsulaty Generalne, Konsulaty, Wicekonsulaty, Agencje konsularne), wreszcie misji zagranicznych specjalnych, mających swoją stałą siedzibę na obszarze Państwa Polskiego, następujących czynności:

A. 1) Sumy, które zostały do jednego z banków dewizowych dla wyżej wspomnianych przedstawicielstw tytułem stałej dotacji budżetowej z zagranicy, bądź przekazane w wolnej dewizie, bądź przysłane w zagranicznych środkach płatniczych, jak również sumy, przelane z rachunku „zagranicznego wolnego", mogą być zapisane na „rachunek budżetowy wolnodewizowy" w walucie *polskiej* lub w tej walucie *zagranicznej*, w której zostały przekazane z zagranicy lub przelane. Ponadto na powyższe rachunki mogą być przyjmowane sumy, przelewane z rachunków „budżetowych wolnodewizowych" innych dyplomatycznych lub konsularnych placówek, jako też misji zagranicznych specjalnych tego samego państwa, jak również z rachunków „osobistych wolnodewizowych" personelu tychże placówek lub misji.

2) Z „rachunków budżetowych wolnodewizowych" mogą być wykonywane:

a) wszelkie *wypłaty* w Polsce w złotych; z „rachunków budżetowych wolnodewizowych", prowadzonych w walutach obcych, dopuszczalne są do rąk właściciela rachunku wypłaty również w tej walucie obcej, w której rachunek jest prowadzony,

b) *przekazy* za granicę w dewizie, zarówno do krajów „wolnodewizowych", jak „clearingowych",

c) wypłaty dowolnych środków płatniczych w celu wywiezienia przez udające się za granicę osoby, należące do personelu przedstawicielstw dyplomatycznych, konsularnych i misji zagranicznych specjalnych, legitymujące się dowodami, wystawionymi przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych; w tych przypadkach banki wystawią „zaświadczenie o wywozie środków płatniczych i walorów" (okólnik Komisji Dewizowej nr 27 z dn. 14.VI.1937 r.), w którym w rubryce „na zasadzie" wpiszą: „okólnika Komisji Dewizowej nr 13 z dn. 16 sierpnia 1938 r., rozdz. II. A. p. 2 c".

B. Wszelkie inne wpłaty lub przelewy na rzecz właścicieli powyższych rachunków mogą być przyjmowane tylko na zwyczajne rachunki krajowe w złotych. W szczególności również wszelkie sumy, które wpłynęły z zagranicy w drodze clearingu, mogą być zapisane jedynie na rachunki krajowe; sumy takie mogą być — bez osobnego zezwolenia — przekazane za granicę w drodze tego samego clearingu, w którym przekazane zostały do Polski.

III.

RACHUNKI „OSOBISTE WOLNODEWIZOWE“ PERSONELU ZAWODOWEGO PRZEDSTAWICIELSTW DYPLOMATYCZNYCH, KONSULARNYCH I MISJI ZAGRANICZNYCH SPECJALNYCH.

Komisja Dewizowa zezwala Oddziałowi Banku Polskiego oraz bankom dewizowym na prowadzenie dla członków przedstawicielstw dyplomatycznych, konsularnych i misji zagranicznych specjalnych, nie będących obywatelami polskimi, którzy uzyskali na to zgodę Ministerstwa Spraw Zagranicznych, „rachunku osobistego wolnodewizowego“, do którego mają odpowiednie zastosowanie przepisy, zawarte w rozdziale II. A. i B. niniejszego okólnika, z tym, że wypłaty na wywóz zagranicę dopuszczalne są przy wyjeździe tak właścicieli rachunków, jak i członków ich rodziny, legitymujących się dowodami wystawionymi przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Wywóz przez członka personelu przedstawicielstwa dyplomatycznego, konsularnego lub misji zagranicznej specjalnej środków płatniczych, pochodzących z jego „rachunku osobistego wolnodewizowego“, nie ogranicza możności wywozu kwot, pochodzących z rachunku „budżetowego wolnodewizowego“ odpowiedniej placówki.

IV.

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE.

Okólnik niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 września 1938 r. Z tym samym terminem traci swą moc obowiązującą okólnik Komisji Dewizowej nr 13 z dnia 26 maja 1936 r.

Salda pozostałe na dzień 1 września 1938 r. na dobro rachunków budżetowych i osobistych, prowadzonych na zasadzie okólnika nr 13 z dnia 26 maja 1936 r., mogą być przeniesione na odpowiednie rachunki „wolnodewizowe“ („budżetowe wolnodewizowe“ lub „osobiste wolnodewizowe“).

WYDANIE IV. Warszawa, dn. 25 sierpnia 1938 r.

OKÓLNIK nr 35

w sprawie obrotu płatniczego z Niemcami.
(Przepisy zmienione uchwałą Komisji Dewizowej z dnia 24 sierpnia 1938 r.)

Zapłata zobowiązań osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce, wobec takichże osób, zamieszkałych w Niemczech, może być dokonywana aż do odwołania jedynie z zachowaniem przepisów, zawartych w niniejszym okólniku.

I.

PRZEKAZY PRZEZ POLSKI INSTYTUT ROZRACHUNKOWY.
(Należności z obrotu towarowego).

Należności z następujących tytułów mogą być przekazywane tylko za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego w Warszawie (PIR):

a) za towary sprowadzone z Niemiec w ramach umowy gospodarczej polsko-niemieckiej z dnia 4.XI.1935 r., 20.II.1937 i 1.VII. 1938 r.;
b) za towary sprowadzone z Niemiec przed wejściem w życie umowy gospodarczej polsko-niemieckiej z dnia 4.XI.1935 r.;
c) za towary sprowadzone z obszaru byłego Państwa Związkowego Austrii, za które zapłata następuje po dniu 31 sierpnia 1938 r.;
d) koszty transportu lądowego do granicy polskiej przy imporcie towarów z Niemiec;
e) prowizje oraz opłaty patentowe i licencje;
f) koszty robocizny w obrocie uszlachetniającym i reparacyjnym;
g) rabaty, bonifikaty i odszkodowania związane z obrotem towarowym polsko-niemieckim;
h) zapłata za weksle nadesłane z zagranicy do inkasa, zaopatrzone przy wysyłce ich za granicę w klauzulę: „zezwolono na wysłanie za granicę i przekazanie po wpływie w drodze rozrachunku z Niemcami przez Polski Instytut Rozrachunkowy w Warszawie.

Banki dewizowe są upoważnione do prowadzenia specjalnych zablokowanych kont niemieckich firm księgarskich i wydawniczych oraz do przyjmowania na te konta, za przedstawieniem rachunków lub innych dowodów, wpłat za książki, czasopisma itp. z tym, że sumy wpłacone na takie rachunki, będą periodycznie przelewane do PIR‘u.

II.

WYJAZDY DO NIEMIEC.

A. Wyjazdy w sprawach handlowych.

Za wyjazd w sprawach handlowych należy uważać każdy wyjazd, który odbywa się na podstawie paszportu zagranicznego, zaopatrzonego adnotacją: „wyjazd w sprawach handlowych“, a w braku takiej adnotacji — gdy wyjeżdżający sam określił we wniosku cel swego wyjazdu jako handlowy.

Osoby, mające miejsce zamieszkania w kraju, legitymujące się paszportami zagranicznymi, mogą wywozić na koszty podróży handlowych do Niemiec tylko czeki lub listy kredytowe Polskiego Instytutu Rozrachunkowego, płatne z należności tej instytucji w Niemczech oraz niemieckie pieniądze srebrne lub pieniądze polskie według norm podanych niżej.

Komisja Dewizowa upoważnia banki dewizowe do przydzielania i zezwalania na wywóz za granicę:

1) czeków (listów kredytowych) Polskiego Instytutu Rozrachunkowego do kwoty zł 100.— na każdą osobę i na każdy dzień pobytu w Niemczech, zadeklarowanego przez wnioskodawcę, jednak jednorazowo nie więcej, niż sumy przypadającej na pobyt czterotygodniowy;
2) ponadto osobom, korzystającym z przydziału czeków PIR'u w myśl punktu 1, pieniędzy polskich do wysokości zł 30.— lub równowartości tej kwoty w niemieckich pieniądzach srebrnych przy każdorazowym wyjeździe do Niemiec.

Wywóz sum wyższych, niż oznaczone w punkcie 1 i 2, jest dopuszczalny za specjalnym zezwoleniem Komisji Dewizowej.

Osobom, przebywającym w sprawach handlowych w Niemczech dłużej, niż pierwotnie zamierzały, może ten bank dewizowy, który dokonał przydziału przed jej wyjazdem, przydzielić i wysłać dalszą kwotę w czekach (liście kredytowym) PIR'u w granicach norm określonych w punkcie 1 na podstawie wniosku, złożonego zgodnie z przepisami okólnika Komisji Dewizowej nr 4.

Czeki i listy kredytowe PIR'u będą sprzedawać banki dewizowe, upoważnione do tego przez Polski Instytut Rozrachunkowy. Czeki te będą honorowane w Niemczech przez Dresdner Bank i Deutsche Bank w Berlinie oraz wszystkie oddziały i korespondentów tych instytucji w Niemczech.

W związku z powyższymi przepisami osoby, wyjeżdżające do Niemiec w sprawach handlowych, nie mają prawa nabywać ani wywozić za granicę środków płatniczych na zasadzie §§ 4 i 12 (1) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 24.VII.1936 r. lub generalnych zezwoleń Komisji Dewizowej, udzielonych Oddziałom Banku Polskiego, bankom dewizowym, instytucjom i organizacjom, ponad kwotę zł 30.— lub równowartość tej kwoty w niemieckich monetach srebrnych, o których wyżej mowa.

B. Wyjazdy w sprawach innych niż handlowe.

Komisja Dewizowa upoważnia generalnie Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe do przydzielania i zezwalania na wywóz za granicę akredytyw (przekazów), wystawionych przez Bank Polski, do wysokości kwoty RM 750.— w ciągu miesiąca kalendarzowego na każdą osobę, legitymującą się osobnym paszportem zagranicznym lub na jeden paszport zagraniczny. Ponadto każda osoba, korzystająca z tego zezwolenia, może nabyć i wywieźć zł 30.— lub równowartość tej kwoty w niemieckich pieniądzach srebrnych w ciągu miesiąca kalendarzowego.

Osoby, którym przyznano prawo wywozu środków płatniczych do Niemiec na podstawie upoważnienia, zawartego w poprzednim ustępie, nie mogą nabywać ani wywozić za granicę środków płatniczych na zasadzie §§ 4 i 12 (1) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 24.VII.1936 r. lub generalnych zezwoleń Komisji Dewizowej, udzielonych Oddziałom Banku Polskiego, bankom dewizowym, instytucjom i organizacjom, poza kwotą zł 30.— lub równowartością tej kwoty w niemieckich monetach srebrnych.

Akredytywy Banku Polskiego płatne są w Niemczech w następujących bankach i ich oddziałach: Deutsche Verkehrs-Credit Bank, Berlin, — Deutsche Bank, Berlin, — Dresdner Bank, Berlin, — Commerz- und Privat Bank, Berlin, — Bayerische Hypotheken und Wechselbank, München, — Oesterreichische Creditanstalt - Wiener Bankverein, Wien, — Bank für Oberösterreich und Salzburg, Linz — Hauptbank für Tirol und Vorarlberg-Tiroler Landesbank, Innsbruck, — Bank für Kärnten, Klagenfurt.

W celu umożliwienia doręczenia podróżnemu akredytywy przed jego wyjazdem należy przesłać Bankowi Polskiemu na co najmniej 4 dni naprzód zlecenie na formularzu nr 471 lub nr 472. W zleceniu tym należy w rubryce „odbiorca" polecić wystawienie akredytywy oraz umieścić oprócz imienia i nazwiska podróżnego również numer, datę i miejsce wystawienia jego paszportu; ponadto należy podać adres w Polsce, pod którym ma być przesłana akredytywa, jeżeli nie ma być wydana bankowi, za którego pośrednictwem udzielono zlecenia. Przy wyjazdach na zasadzie paszportu zbiorowego należy oprócz numeru, daty i miejsca wystawienia tego paszportu podać ilość podróżnych, przypuszczalny czas trwania podróży oraz nazwisko i imię przewodnika.

Na uzasadnioną prośbę podróżnego, np. nagły wyjazd, będzie Bank Polski wykonywać zlecenia w formie przekazów, które będą płatne tylko w następujących miejscowościach w Oddziałach Deutsche Verkehrs-Credit Bank: Breslau, Dresden, Erfurt, Essen, Frankfurt a/Main, Halle (S), Hamburg, Hannower, Karlsruhe, Kassel, Köln a/Rhein, Königsberg, Mainz, München, Münster (W), Nürnberg, Saarbrücken, Schwerin (M), Stettin, Stuttgart i Wuppertal. Przekazy na inne miejscowości Bank Polski będzie przyjmował tylko wyjątkowo za opłatą zł 15.—.

Przy przekazach na koszty podróży należy wyraźnie zaznaczyć na zleceniu przekazowym, że odbiorca znajduje się w Niemczech w podróży, gdyż przekazy na koszty utrzymania osób, przebywających w Niemczech stale, np. na studiach, są wykonywane z innego rachunku Banku Polskiego.

Zarówno akredytywy, jak i przekazy, są ograniczone przepisami dewizowymi niemieckimi do kwoty RM 750.— miesięcznie na jedną osobę i są wypłacane na podstawie paszportu po RM 25.— dziennie lub z góry na 10 dni.

Podjęte a niewykorzystane kwoty należy przed wyjazdem z Niemiec wpłacić lub przekazać do Deutsche Verkehrs-Credit Bank A. G., Berlin, na rachunek nr 588 Banku Polskiego pod nazwą „Konto für Deutschlandreisen"; równowartość tych kwot, jak również równowartość niepodjętych przekazów do Niemiec lub niewykorzystanych akredytyw będzie wypłacać podróżnym Wydział Zagraniczny Banku Polskiego za pośrednictwem banku dewizowego, który pośredniczył przy wydaniu zlecenia Bankowi Polskiemu.

C. *Uwaga do okólnika Komisji Dewizowej nr 27.*

W związku z przepisami zawartymi w ustępach A i B niniejszego rozdziału winny wszystkie wnioski o zezwolenie na wywóz środków płatniczych na koszty podróży za granicę zawierać wyraźne oświadczenie

wnioskodawcy, określające kraje, do których wyjazd następuje, i możliwie ścisły czas pobytu w poszczególnych krajach.

III.

PODRÓŻE HANDLOWE Z NIEMIEC DO POLSKI.

W związku z art. 2 Układu Rozrachunkowego Polsko-Niemieckiego z dnia 1 lipca 1938 r., w myśl którego rozrachunkiem zostały objęte koszty podróży handlowych, Komisja Dewizowa zezwala Oddziałom Banku Polskiego, bankom dewizowym i innym instytucjom kredytowym, upoważnionym do tego przez PIR, na honorowanie w ciężar rachunku PIR'u czeków (listów kredytowych), emitowanych przez Dresdner Bank i Deutsche Bank w Berlinie na podstawie cytowanej umowy i przedstawionych do zapłaty przez podróżnych z Niemiec.

IV.

PRZEKAZY NALEŻNOŚCI WALORYZACYJNYCH.

Należności osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Niemczech (z wyjątkiem obszaru byłego Państwa Związkowego Austrii) z tytułu wierzytelności waloryzacyjnych, podlegają rozliczeniu w sposób ustalony w porozumieniu polsko-niemieckim z dnia 17.X.1936 r. (Dz. U. R. P. nr 1/37, poz. 3) i mogą być przekazywane jedynie w rozrachunku przewidzianym tym porozumieniem.

Osoby, zainteresowane w sprawie regulowania takich zobowiązań, winny zwracać się bezpośrednio do Polsko-Niemieckiej Komisji dla Rozrachunków Waloryzacyjnych z zachowaniem postępowania, podanego w komunikacie Ministerstwa Skarbu, ogłoszonym w Monitorze Polskim nr 38 z dnia 17.II.1937 i to:

wierzyciele niemieccy — do Biura Niemieckiego Oddziału Niemiecko-Polskiej Komisji dla Rozrachunków Waloryzacyjnych w Berlinie W. 8. Markgrafenstrasse 38 (Preussische Staatsbank — Seehandlung);

dłużnicy polscy — do Biura Polskiego Oddziału Polsko-Niemieckiej Komisji dla Rozrachunków Waloryzacyjnych w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 8 (Komunalny Bank Kredytowy).

Komisja Dewizowa zezwala generalnie bankom dewizowym na wpłacanie do Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu zarówno ich własnych zobowiązań zwaloryzowanych wobec wierzycieli niemieckich, jak i sum, wpłaconych im przez dłużników polskich na rachunki zablokowane wierzycieli niemieckich z tytułu zobowiązań zwaloryzowanych, z tym, że wpłaty te mogą być przez banki dewizowe dokonywane tylko na wezwanie i na rachunek Polskiego Oddziału Polsko-Niemieckiej Komisji dla Rozrachunków Waloryzacyjnych i do wysokości kwot, podanych w tych wezwaniach.

V.

PRZEKAZY NA ZASADACH OGÓLNYCH.

Należności z następujących tytułów mogą być przekazywane na zasadach ogólnych:

a) za towary pochodzenia nie-niemieckiego, przechodzące tylko tranzytem przez Niemcy, z potrąceniem kosztów ubocznych (w szczególności również frachtów), związanych z takim importem;
b) przekazy z rachunków zagranicznych wolnych w walutach obcych „nowych“, należących do osób zamieszkałych w Niemczech;
c) sumy zwracane niemieckiemu zleceniodawcy na podstawie okólnika nr 18 z dnia 18.VI.1936 r., ustęp ostatni;
d) należności z tytułu ubezpieczenia transportów morskich;
e) należności z tytułu pożyczek zagranicznych, odpowiadających warunkom rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8.XI.1937 r. Dz. U. R. P. nr 79, poz. 576 (patrz okólnik Komisji Dewizowej nr 46 z dnia 27.XI.1937 r.);
f) drobne sumy, nie przekraczające równowartości zł 10.—, w ramach przepisów ustępu IV okólnika nr 8 z dnia 8.V.1936 r. na pokrycie zobowiązań, wynikających z normalnego prowadzenia przedsiębiorstwa handlowego, za świadectwa wydane przez urzędy zagraniczne itp., jeżeli zobowiązanie nie podlega rozrachunkowi przez Polski Instytut Rozrachunkowy i jeżeli całość zobowiązania nie przekracza w poszczególnym przypadku sumy zł 10.—;
g) zapłata za weksle nadesłane z Niemiec do inkasa, które przed wysłaniem za granicę zostały zaopatrzone w adnotację, przewidzianą w okólniku nr 26 z dnia 30.VII.1936 r., ust. II p. a) lub b).

VI.

PRZEKAZY PRZEZ BANK POLSKI (NALEŻNOŚCI NIETOWAROWE).

A. Należności wynikające z innych tytułów, niż wyszczególnione w rozdziałach I, IV i V, mogą być przekazywane wyłącznie za pośrednictwem Banku Polskiego. Dotyczy to zarówno przekazów, wykonywanych przez Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe we własnym zakresie na podstawie przepisów okólnika Komisji Dewizowej nr 4 i 8, rozdział IV, jak i na podstawie indywidualnych lub generalnych zezwoleń Komisji Dewizowej.

Komisja Dewizowa upoważnia Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe do decydowania wniosków o przekazanie należności z tytułu frachtów morskich i kosztów ubocznych, związanych z obrotem towarowym Polski z trzecimi krajami — tranzytem przez Niemcy — oraz z tytułu dochodów z nieruchomości i oprocentowania kapitałów (np. odsetki

od pożyczek, dywidendy, udział w zyskach przedsiębiorstw), przypadających osobom fizycznym i prawnym, mającym siedzibę w Niemczech, w tych przypadkach, gdy całość zobowiązania płatnego w poszczególnym terminie nie przekracza sumy zł 1.000.— lub równowartości tej sumy.

Upoważnienie to dotyczy również sum wpłaconych z powyższych tytułów na rachunki zablokowane, o ile przedstawiono bankowi wystarczające dowody tytułu wpłaty.

Z uwagi na przepis zawarty w rozdziale IV niniejszego okólnika winny banki na wszystkich wnioskach o zezwolenie na wypłatę w kraju lub przekaz sum z należności osób, mających siedzibę w Niemczech, umieszczać wzmiankę stwierdzającą tytuł powstania wierzytelności, a w szczególności, czy odnośna wierzytelność niemiecka nie podlega lub nie pochodzi z waloryzacji.

B. Przy przekazach należności z tytułu frachtów morskich i kosztów ubocznych, związanych z obrotem towarowym Polski z trzecimi krajami — tranzytem przez Niemcy — należy na zleceniach przekazowych podawać termin płatności zobowiązania oraz dokładne i szczegółowe określenie rodzaju i tytułu powstania kosztów (np. koszty transportu od ..... do ......, koszty spedycji w ...... itd.).

Przekazy z wyżej wymienionych tytułów Bank Polski wykonywa w 50% w wolnej dewizie i w 50% z rachunku Polskich Kolei Państwowych w Deutsche Verkehrs-Credit Bank A. G.

Firmy, posiadające upoważnienie Komisji Dewizowej do wykładania za obcych armatorów w Gdyni kosztów żeglugi i zaopatrzenia statków (maklerzy okrętowi, armatorzy polscy itd.), powinny potrącać przypadające im należności (za dokonane z wymienionych tytułów wypłaty, prowizje itp.) z tej połowy należności niemieckich armatorów, która ma być przekazana w dewizie.

W związku z powyższym na takich zleceniach przekazowych (formularz 471 i 472) należy podawać Bankowi Polskiemu:

a) sumę należności niemieckich brutto,

b) sumę należności przekazującej firmy polskiej, podlegających potrąceniu w myśl poprzedniego ustępu,

c) sumę, którą należy przekazać do Niemiec, przy czym należy zaznaczyć, jaka kwota ma być przekazana w wolnej dewizie, a jaka z należności Polskich Kolei Państwowych w Deutsche Verkehrs-Credit Bank A. G.

C. Wykonywanie przekazów przez Bank Polski odbywać się będzie w następujący sposób:

1) Klient, udzielający bankowi zlecenia przekazu, powinien udowodnić tytuł i fakt istnienia zobowiązania. Bank dewizowy winien w tym celu pobrać od klienta odpisy dokumentów, stwierdzających tytuł długu, jak aktów notarialnych, korespondencji lub wyciągi z ksiąg handlowych oraz pisemne zaręczenie klienta, iż dług dotąd nie został pokryty.

Jeżeli ma być przekazana suma, znajdująca się na rachunku za-

blokowanym w banku, klient winien udowodnić dokumentami tytuł, z którego nastąpiła wpłata na rachunek zablokowany.

Oryginały dokumentów, przedłożone w celu uwiarygodnienia zobowiązania, bank dewizowy zaopatrzy pieczątką, stwierdzającą przyjęcie zlecenia przekazu w myśl okólnika nr 35 i zwróci klientowi.

W przypadkach, gdy bank dewizowy kieruje wniosek o zezwolenie na przekaz do Komisji Dewizowej, powinien załączyć do wniosku odpisy wszystkich dostarczonych przez klienta dowodów.

2) W celu wykonania przekazu do Niemiec, bank dewizowy wypełnia zlecenia (formularz 471), składające się z trzech części, z których dwie pierwsze przeznaczone są dla Wydziału Zagranicznego Banku Polskiego, trzecią zaś zatrzymuje dla siebie bank dewizowy. Blankiety zlecenia, które wydaje Bank Polski, powinny być wypełnione pismem maszynowym, przy czym cel przekazu winien być jasno i zwięźle określony. Kwota przekazu powinna być wypisana również słownie, o ile możności — ze względu na przebitkę, przeznaczoną dla Niemiec — w języku niemieckim.

Na zleceniach przekazowych (formularz 471 i 472) należy podawać numer i datę decyzji Komisji Dewizowej, o ile przekaz następuje na zasadzie jej decyzji.

Banki dewizowe będą przesyłać przyjęte od klientów zlecenia przekazów do Niemiec (część I i II formularza nr 471) w tym samym dniu do swej Centrali lub Oddziału w Warszawie, które sporządzą zestawienie tych zleceń i prześlą je wraz ze zleceniami do Wydziału Zagranicznego Banku Polskiego w Warszawie, wpłacając równocześnie ogólną kwotę zestawienia gotówkowym czekiem żyrowym lub przez Izbę Rozrachunkową. Jedynie banki dewizowe, które nie mają w Warszawie Centrali ani Oddziału, prześlą zestawienie przyjętych zleceń wraz ze zleceniami do Oddziału Banku Polskiego, w którego okręgu mają swoją siedzibę, dostarczając równocześnie potrzebnego pokrycia.

3) Przekazy winny opiewać na złote lub marki. Jeżeli przekaz opiewa na marki, należy na zleceniu — oprócz sumy długu w markach — umieścić jej równowartość w złotych, przeliczając marki na złote według średniego kursu transakcyjnego Giełdy Warszawskiej z dnia poprzedzającego datę przyjęcia zlecenia. Równowartość w złotych przekazu markowego należy podawać na zleceniach przekazowych wyłącznie w miejscu: „równowartość RM ..... po ..... — zł .....“, natomiast przekaz powinien opiewać tylko na jedną walutę, a więc na złote lub marki. Jeżeli zaś zobowiązanie opiewa na inną walutę, niż złote lub marki, należy na zleceniu, jako sumę przekazu, umieścić jedynie sumę w złotych według przeliczenia klienta, dokonanego w ramach rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 12 czerwca 1934 r. (Dz. U. R. P. nr 59/1934, poz. 509). Suma zobowiązania w obcej walucie winna być umieszczona w takich przypadkach w „zleceniu“ jedynie w rubryce, przeznaczonej dla wskazania tytułu zapłaty. Zobowiązania zaciągnięte w szylingach austriackich winny być przeliczane według zasad, zawartych w rozdziale IX niniejszego okólnika.

Kwota przekazu może być na wniosek dłużnika powiększona o koszty wypłaty, pobierane przez bank niemiecki (Deutsche Verkehrs-Credit Bank). Upoważnia się banki dewizowe do załatwiania we własnym zakresie wniosków o dodatkowe przekazanie powyższych kosztów, pobranych przy wykonanych już przekazach.

4) Banki dewizowe mogą obliczać klientom za przekazy tytułem prowizji 1‰ od sumy przekazu (minimum zł 2.—); ponadto pobiorą 1‰ na rzecz Banku Polskiego, wpłacając pobraną na rzecz Banku Polskiego kwotę równocześnie z sumą przekazu.

W przypadkach udzielenia zezwolenia na przekaz przez Komisję Dewizową, jeżeli zobowiązanie przekracza sumę zł 3.000.— lub jej równowartość, bank dewizowy pobierze ponadto ½‰ od sumy zezwolenia tytułem opłaty manipulacyjnej na rzecz Komisji Dewizowej.

VII.

ROZRACHUNKI PRYWATNE.

Niezależnie od ustanowionego niniejszym okólnikiem trybu dokonywania przekazów do Niemiec, nie jest wykluczona możliwość odmrożenia sum zablokowanych, posiadanych w Niemczech przez osoby zamieszkałe w Polsce, drogą odprzedaży takich sum innym osobom zamieszkałym w Polsce, które mają zobowiązania w Niemczech. Tego rodzaju prywatny rozrachunek wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej. Wniosek zainteresowanych stron winien być złożony na przepisowym formularzu za pośrednictwem banku dewizowego z dokładnym podaniem sumy i kursu, po jakim ma nastąpić rozrachunek, oraz z dołączeniem dowodów zobowiązania, które ma być w ten sposób pokryte. Pokrywanie w ten sposób zobowiązań, o których mowa w rozdziale I i IV niniejszego okólnika, jest niedopuszczalne.

Zaznacza się, że zwolnienie sum zablokowanych w Niemczech wymaga również zezwolenia niemieckich władz dewizowych.

VIII.

ADNOTACJE NA WEKSLACH.

W związku z przepisami niniejszego okólnika, zawartymi w ustępie I i VI, zwraca się uwagę na to, że klauzula umieszczona na wekslach, wysyłanych do Niemiec według przepisu okólnika nr 26, ustęp II c), winna być odpowiednio wypełniana zależnie od sposobu, w jaki zapłata za weksel może nastąpić, a więc bądź „w drodze rozrachunku z Niemcami przez Polski Instytut Rozrachunkowy w Warszawie", bądź też „w drodze rozrachunku z Niemcami przez Bank Polski".

IX.

PRZEPISY DOTYCZĄCE BYŁEGO PAŃSTWA ZWIĄZKOWEGO AUSTRII.

Przepisy niniejszego okólnika mają zastosowanie również do przekazów dokonywanych po dniu 31 sierpnia 1938 r. na rzecz osób fizycznych i prawnych, mających siedzibę na obszarze byłego Państwa Związkowego Austrii, oraz z tytułu dostaw towarów austriackich, wobec czego okólnik Komisji Dewizowej nr 17 z dnia 25.XI.1937 r. przestaje obowiązywać z dniem 1 września 1938 r. Ilekroć w niniejszym okólniku jest mowa o Niemczech, należnościach niemieckich itp., należy rozumieć cały obszar Rzeszy Niemieckiej łącznie z obszarem byłego Państwa Związkowego Austrii. Zezwolenia na przekazy za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego (okólnik nr 17) do byłego Państwa Związkowego Austrii, które nie zostały wykonane do dnia 31 sierpnia 1938 r., mogą być wykonane tylko w sposób określony w niniejszym okólniku, a mianowicie należności wymienione w rozdziale I niniejszego okólnika przez Polski Instytut Rozrachunkowy, zaś z innych tytułów — za pośrednictwem Banku Polskiego.

Przepis tego ustępu dotyczy również weksli, które przed wysłaniem za granicę zostały zaopatrzone w klauzulę „c" okólnika nr 26 (płatne w rozrachunku polsko-austriackim), za które zapłata następuje po dniu 31 sierpnia 1938 r. Wobec tego do weksli takich winien być załączony „affidavit", stwierdzający, czy weksel był wysłany z Polski na pokrycie zobowiązania „towarowego" (rozdział I), czy też innego zobowiązania.

Zgodnie z układem rozrachunkowym polsko-niemieckim z dnia 1 lipca 1938 r. w sprawie płatności z tytułu obrotów towarowych, zobowiązania zaciągnięte w szylingach austriackich płatne są według kursu zł 99.— = S. a. 100.— względnie S. a. 101,01 = zł 100.—. Taki sam kurs winien być zastosowany do wszelkich innych zobowiązań, wyrażonych w szylingach austriackich.

Postanowienia zawarte pod I, VI i IX stosują się również do instytucyj lub osób, które otrzymały od Komisji Dewizowej generalne zezwolenie na dokonywanie przekazów do Niemiec w inny sposób, w tych zezwoleniach wskazany. Instytucje te lub osoby tracą nadane im uprawnienia, a banki dewizowe nie mogą więcej dokonywać przekazów do Niemiec na podstawie dotychczasowych zezwoleń w sposób sprzeczny z postanowieniami niniejszego okólnika, chyba że Komisja Dewizowa na skutek powtórnego wniosku ponownie je zatwierdzi.

KOMISJA DEWIZOWA

Uwaga: okólnik nr 35 z dnia 4.III.1937 r. wraz z uzupełnieniem z dnia 17.XI.1937 r. oraz okólnik nr 17 z dnia 25.XI.1937 r. przestają obowiązywać z dniem 1 września 1938 r.

UKŁAD MIĘDZY RZECZĄPOSPOLITĄ POLSKĄ A RZESZĄ NIEMIECKĄ

w sprawie płatności za obroty towarowe (Polsko-Niemiecki Układ Rozrachunkowy)

wprowadzony w życie z mocy rozporządzenia Prez. Rzplitej z dnia 5 sierpnia 1938 r. (Dz. U. R. P. 62 poz. 478).

W celu uregulowania płatności za wzajemny obrót towarowy Rządy Polski i Niemiecki postanowiły co następuje:

Art. 1.

Płatności między Rzecząpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką podlegające temu układowi, regulowane będą w Polsce wyłącznie za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego, w Niemczech wyłącznie za pośrednictwem Niemieckiej Kasy Rozrachunkowej (Deutsche Verrechnungskasse).

Art. 2.

Postanowieniom niniejszego układu podlegają z zastrzeżeniem dalszych porozumień, następujące zobowiązania dłużników niemieckich wobec polskich wierzycieli oraz polskich dłużników wobec niemieckich wierzycieli:

1. Płatności wynikające z przywozu niemieckich towarów do Polski i z przywozu polskich towarów do Niemiec.
2. Prowizje i podróże handlowe.
3. Opłaty patentowe i licencje.
4. Koszty robocizny w obrocie uszlachetniającym i reparacyjnym.
5. Rabaty, bonifikaty i odszkodowania; mogą one być rozrachowywane bezpośrednio z należnościami towarowymi.

Art. 3.

Obustronny ruch tranzytowy nie podlega postanowieniom niniejszego układu.

Art. 4.

Płatności za obustronny transport morski nie podlegają postanowieniom niniejszego układu.

Art. 5.

Obrotem towarowym w myśl niniejszego układu jest:
a) przywóz polskich towarów do obszaru gospodarczego Niemiec;

za towary polskie uważane będą takie towary, które są w Polsce wytworzone lub które według ustawodawstwa niemieckiego są uważane lub traktowane jako towary polskie;

b) przywóz niemieckich towarów do obszaru Rzeczypospolitej Polskiej; za towary niemieckie uważane będą takie towary, które są w Niemczech wytworzone lub które według ustawodawstwa polskiego są uważane lub traktowane jako towary niemieckie.

Art. 6.

Dłużnicy, którzy stosownie do postanowień niniejszego układu uskuteczniają do Polski płatności w markach niemieckich, winni wpłacać kwoty dłużne w dniu ich płatności na specjalne konto Polskiego Instytutu Rozrachunkowego w Niemieckiej Kasie Rozrachunkowej. Jeżeli zobowiązanie nie opiewa na marki niemieckie, to równowartość winna być obliczona w markach niemieckich po ostatnio znanym w chwili płatności średnim kursie urzędowym danej wąluty, notowanym w Berlinie. Niemiecka Kasa Rozrachunkowa będzie stale komunikowała Polskiemu Instytutowi Rozrachunkowemu o kwotach wpłacanych w markach niemieckich.

Art. 7.

Dłużnicy, którzy stosownie do postanowień niniejszego układu uskuteczniają do Niemiec płatności w złotych, winni wpłacać kwoty dłużne w dniu ich płatności na specjalne konto Niemieckiej Kasy Rozrachunkowej w Polskim Instytucie Rozrachunkowym. Jeżeli zobowiązanie nie opiewa na złote, to równowartość winna być obliczona w złotych po ostatnio znanym w chwili płatności średnim kursie urzędowym danej waluty, notowanym w Warszawie, oraz wpłacona w złotych. Polski Instytut Rozrachunkowy będzie stale komunikował Niemieckiej Kasie Rozrachunkowej o kwotach wpłacanych w złotych.

Art. 8.

Polski Instytut Rozrachunkowy i Niemiecka Kasa Rozrachunkowa dokonywują wypłat wierzycielom po wpływie kwot na konta specjalne powyższych instytucyj.

Art. 9.

Straty kursowe i na procentach, które powstają przy wpłatach dokonywanych w ustalony sposób, mogą być zapłacone według postanowień niniejszego układu jedynie wtedy, o ile istnieje co do tego porozumienie między odnośnymi prywatnymi stronami, przeprowadzającymi transakcje.

Art. 10.

Polskiemu Instytutowi Rozrachunkowemu i Niemieckiej Kasie Rozrachunkowej pozostawia się ustalenie, w drodze obustronnego porozumienia, tych norm techniki płatności, jakie wydadzą im się konieczne.

Art. 11.

Wpłaty na konto specjalne Polskiego Instytutu Rozrachunkowego w Niemieckiej Kasie Rozrachunkowej mogą być dokonywane tylko na podstawie zezwoleń wymaganych przez niemieckie przepisy.

Urzędy nadzoru (Ueberwachungsstellen) wystawiają zaświadczenia dewizowe, które uprawniają do wpłaty w oznaczonych miesiącach, w ramach specjalnie ustalonego planu importowego, a mianowicie w wysokości, która odpowiada rozwojowi zarachowań na dobro na koncie specjalnym Niemieckiej Kasy Rozrachunkowej w Polskim Instytucie Rozrachunkowym.

Wpłaty na specjalne konto Niemieckiej Kasy Rozrachunkowej w Polskim Instytucie Rozrachunkowym mogą być dokonywane tylko na podstawie zezwoleń, wymaganych przez polskie przepisy.

Art. 12.

Niniejszy układ ma zastosowanie również do płatności z obszaru byłego Państwa Związkowego Austrii do Polski i odwrotnie, które będą dokonane po dniu 31 sierpnia 1938 r.

Art. 13.

Zobowiązania dłużników austriackich w szylingach austriackich płatne są według kursu 101,01 szylingów austriackich = 100 zł. Zobowiązania dłużników polskich w szylingach austriackich płatne są według kursu zł 99 = 100 szylingom austriackim.

Art. 14.

Stosowanie niniejszego układu nadzorują Komisje Rądowe wymienione w art. 17 polsko-niemieckiej Umowy Gospodarczej z dnia dzisiejszego.

Art. 15.

Obydwie Układające się Strony zobowiązują się do nadzorowania w ramach ich ustawodawstw, aby importerzy i eksporterzy ich krajów dokonywali względnie przyjmowali płatności zgodnie z postanowieniami

niniejszego układu i aby, w celu ominięcia rozrachunku, sprzedaż towarów z jednego kraju do drugiego nie następowała przez kraj trzeci.

Art. 16.

Prywatne transakcje kompensacyjne mogą być dopuszczone jedynie za zgodą obydwóch Komisyj Rządowych.

O ile po obustronnym porozumieniu okaże się, że jest korzystnym dokonywać w dalszym ciągu płatności wynikających z istniejących już stosunków gospodarczych między Polską a Niemcami przez specjalne konta cudzoziemców (istniejące lub nowe) Rząd Niemiecki zastrzega sobie prawo ograniczenia tych płatności wyłącznie do obrotu towarowego.

Art. 17.

Obydwa Rządy są zgodne co do tego, że odprawa celna towarów polskich w myśl artykułu I drugiego rozporządzenia wykonawczego do niemieckiej ustawy o reglamentacji dewizowej z dnia 24 lipca 1935 r. następować będzie tylko w wypadku, gdy importer niemiecki przedstawi zezwolenie na zapłatę towarów (zaświadczenia dewizowe) wydane przez jeden z urzędów nadzoru (Ueberwachungsstelle) albo dokument zastępczy dopuszczony przez niemieckie przepisy dewizowe.

Art. 18.

Układ niniejszy stanowi część składową podpisanej dnia dzisiejszego Umowy Gospodarczej między Rzecząpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką w brzmieniu z dzisiejszego dnia. W żadnym wypadku nie może układ niniejszy obowiązywać dłużej od wspomnianej wyżej Umowy.

Art. 19 wymienionej Umowy ma do niniejszego układu odpowiednie zastosowanie.

Art. 19.

O ile układ niniejszy przestanie obowiązywać to zobowiązania powstałe przed dniem jego wygaśnięcia i podlegające rozrachunkowi będą jeszcze uregulowane w drodze płatności według postanowień niniejszego układu. Konta specjalne obu stron muszą być rozwikłane zgodnie z zasadami niniejszego układu. Obydwie Komisje Rządowe porozumieją się co do szczegółów, chroniąc interesy importerów i eksporterów obydwóch Stron.

Berlin, dnia 1 lipca 1938 r.

PROTOKÓŁ
KOŃCOWY DO UMOWY GOSPODARCZEJ I UKŁADU ROZRACHUNKOWEGO.

I.

Obie Umawiające się Strony zgodne są co do tego, że we wzajemnym obrocie towarowym polsko-niemieckim dopuszczone będą transakcje wywozowe i przywozowe z terminami dostawy lub płatności, wykraczającymi poza okres trwania polsko-niemieckiej Umowy Gospodarczej z 1938 r.

II.

Przy dostawach towarów niemieckich do polskiego obszaru celnego i towarów z polskiego obszaru celnego do Niemiec celem wykonania transakcji, co do których będzie dowiedzione, że zostały zawarte w okresie trwania polsko-niemieckiej Umowy Gospodarczej i w jej ramach, a których terminy dostaw wykraczają poza ten okres względnie, które z innych dostatecznie usprawiedliwionych przyczyn mają być dokonane dopiero po ekspirowaniu Umowy — jak również przy zapłacie za te dostawy — obowiązują te same warunki i udogodnienia, co podczas trwania wspomnianej Umowy.

To samo obowiązuje przy dostawach towarowych, które wymagane są dla wyrównania obu rachunków specjalnych po ekspirowaniu Umowy Gospodarczej z dnia dzisiejszego jak również przy zapłacie za nie.

III.

Do wykonania niniejszego Porozumienia właściwe będą nadal Komisje Rządowe, utworzone w myśl art. 17 polsko-niemieckiej Umowy Gospodarczej i posiadające uprawnienia w niej przewidziane. Rzeczą tych Komisyj będzie porozumieć się co do tego, na jaki okres rozciągać się mają terminy dostaw lub płatności przy transakcjach, wymienionych pod I. oraz jakie dostawy towarów będą dopuszczone dla wyrównania obu rachunków specjalnych po ekspirowaniu tejże Umowy.

IV.

Niniejsze Porozumienie pozostaje w mocy jeszcze przez 12 miesięcy po wygaśnięciu Umowy Gospodarczej pomiędzy Rzecząpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką z dnia dzisiejszego.

Berlin, dnia 1 lipca 1938 r.

Orzecznictwo Karno-Dewizowe

Wyrok Sądu Najwyższego z 20 maja 1937 r. (3 K. 173/37)
Zb. Urz. nr 298/37.

1. Odpowiedzialność za winę nieumyślną kierowników przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 16 pkt 6 zdanie drugie dekretu Prez. Rzplitej z 26 kwietnia 1936 r. (Dz. U. poz. 249) w sprawie obrotu pieniężnego, odbiega od konstrukcji winy nieumyślnej z § 2 art. 14 k. k., przyjmując z góry, że w każdym takim przypadku kierownik przedsiębiorstwa przy dołożeniu należytej staranności może i powinien przewidzieć nastąpienie skutku przestępnego.

2. Z treści art. 16 pkt 6 zdanie drugie cyt. dekr. wynika, że przepis ten przewiduje tylko jedną wyłączną karę, mianowicie maximum kary ustanowionej w pkt 2 art. 16, przepis zatem art. 54 k. k. nie ma tu zastosowania.

3. Treść art. 16 pkt 6 pow. dekr. nie daje podstawy do takiego ograniczającego rozumienia tego przepisu, jakoby przedsiębiorstwo lub instytucje odpowiadały tylko za przestępstwo dewizowe, dokonane w ramach tej działalności, dla której przedsiębiorstwo lub instytucja zostały powołane i do której są uprawnione.

4. Okoliczność, czy przedsiębiorstwo popełnia przestępstwo we własnym interesie, czy też w interesie lub przez uprzejmość dla osób trzecich jest obojętna z punktu widzenia istoty czynu i odpowiedzialności karnej.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu kasacji Klemensa N., osk. z art. 16 dekr. Prez. Rzplitej z 26 kwietnia 1936 r. (Dz. U. poz. 249), założonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 18 grudnia 1936 r., na mocy art. 529 i 532 k. p. k. zaskarżony wyrok w części dotyczącej skazania Klemensa N., u c h y l i ł.

Z uzasadnienia:

Kasacja oskarżonego zarzuca zaskarżonemu wyrokowi obrazę: . . . b) art. 15 § 2 i 54 k. k. oraz art. 16 pkt 6 dekretu Prez. Rzplitej z 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą (Dz. U. poz. 249) i art. 360 i 379 k. p. k. przez orzeczenie kary w najwyższym wymiarze, przez brak rozważenia, czy zachodziła ze strony oskarżonego możliwość dołożenia staranności, która by zdolna była zapobiec przestępstwu, przez pominięcie, że włożenie pieniędzy do towaru nie wchodziło w zakres działalności przedsiębiorstwa, że nie dokonał tego podwładny, lecz

osoba obca, mianowicie Kurt M., wreszcie przez nienależyte ustalenie, by oskarżony był kierownikiem przedsiębiorstwa.

Kasacja jest uzasadniona ze względów następujących:

... Wywody kasacji, dotyczące winy nieumyślnej, na tle art. 14 § 2 k. k. są bezpodstawne, skoro przepis art. 16 pkt 6 zdanie drugie dekretu Prez. Rzplitej z 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego (Dz. U. poz. 249) stwarza swoistą odpowiedzialność kierowników przedsiębiorstwa, nakazując uważać ich za winnych niedozoru, o ile nie wiedzieli o dokonaniu stanowiącej przestępstwo dewizowe czynności przez kierowane przez nich przedsiębiorstwo. Konstrukcja odpowiedzialności za winę nieumyślną kierowników przedsiębiorstwa w płaszczyźnie cytowanego przepisu odbiega od konstrukcji winy nieumyślnej według kodeksu karnego, przyjmując z góry, że w każdym takim wypadku kierownik przedsiębiorstwa przy dołożeniu należytej staranności może i powinien przewidzieć nastąpienie skutku przestępnego.

Z wyraźnej treści przepisu art. 16 pkt 6 zdanie drugie cytowanego dekretu wynika, że przepis ten przewiduje tylko jedną wyłączną karę, mianowicie maximum kary ustanowionej w pkt 2 art. 16 tegoż dekretu, przepis zatem art. 54 k. k. nie ma tu zastosowania.

Art. 16 pkt 6 wspomnianego dekretu normuje wypadek, gdy przestępstwa dewizowego dopuściła się nie osoba fizyczna, lecz przedsiębiorstwo lub instytucja i stanowi, kto i w jakim zakresie ponosi odpowiedzialność za to przestępstwo.

Mylny jest pogląd kasacji, jakoby przedsiębiorstwo lub instytucja odpowiadały tylko za przestępstwo dewizowe, dokonane w ramach tej działalności, dla której przedsiębiorstwo lub instytucja zostały powołane i do której są uprawnione, do takiego ograniczającego rozumienia tego przepisu treść jego nie daje żadnej podstawy, a to tym więcej, że nie byłoby żadnej racji logicznej do uchylania odpowiedzialności przedsiębiorstwa lub instytucji za dokonanie przestępstwa dewizowego z przekroczeniem zakresu swej działalności, przeciwnie okoliczność taka wskazywałaby tylko na większe nasilenie przestępnej woli.

To też w zasadzie przedsiębiorstwo, w którym oskarżony jest wspólnikiem, aczkolwiek było przedsiębiorstwem handlu towarowego i komisu, mogło popełnić przestępstwo dewizowe.

Ustalona przez Sąd okoliczność, że zajęte pieniądze zagraniczne zostały ujęte w przesyłce wysłanej przez firmę N. i Ska, nie przesądzałaby sama przez się, że przestępstwo zostało popełnione przez tę firmę, jednakże Sąd ustalił ponadto, że wspólnik firmy oskarżony R., mający prawo reprezentowania firmy na zewnątrz i któremu podlegała według podziału funkcyj sprzedaż i wysyłka towarów, wiedział o ukryciu w towarze waluty zagranicznej, względnie przewidywał to i godził się na to. Wobec tego Sąd miał podstawę do uznania, że przestępstwo zostało popełnione przez przedsiębiorstwo, okoliczność zaś, czy przedsiębiorstwo popełnia przestępstwo we własnym interesie czy też w interesie lub przez uprzejmość dla osób trzecich, jest obojętna z punktu widzenia istoty czynu i odpowiedzialności karnej.

Natomiast z ustaleń wyroku nie wynika z należytą jasnością, by oskarżony N. był faktycznym kierownikiem przedsiębiorstwa.

Okoliczność, że nazwisko jego jest zamieszczone w brzmieniu firmy oraz wpisy w rejestrze handlowym nie przesądzają stanu faktycznego kierownictwa przedsiębiorstwem, a to tym więcej, że ustalenia zaskarżonego wyroku zawierają w tym przedmiocie sprzeczność, ile że Sąd uznaje, jakoby N. był kierownikiem faktycznym przedsiębiorstwa, a równocześnie ustala, że wszyscy wspólnicy byli uprawnieni do zastępowania firmy, oraz, że według podziału czynności R. zajmował się sprzedażą i wysyłką handlową, N. zaś prowadził kasę i księgowość spółki, z czego możnaby wnosić, że było dwóch faktycznych niezależnych wzajemnie kierowników, mianowicie kierownik handlowy i kasowy, oraz że oskarżony N. nie wykonywał nadzoru w stosunku do działalności R., zastrzeżonej podziałem ich funkcyj.

Z tych zasad, wobec braku należytego ustalenia. by oskarżony N. był faktycznym kierownikiem przedsiębiorstwa, należało zaskarżony wyrok w części skazującej go uchylić.

Glosa.

Dekret dewizowy stanowi w art. 16 (6) zdanie drugie, że kierownicy przedsiębiorstw bankowych, kredytowych, handlowych lub przemysłowych, o ile nie wiedzieli o wykonaniu stanowiącej przestępstwo czynności przez kierowane przez nich przedsiębiorstwa lub instytucje, uważani są za winnych niedozoru i ulegają karze w najwyższym wymiarze, przewidzianej w ust. 2 art. 16, tj karze aresztu do 2 miesięcy i grzywny 10.000 zł.

Sąd Najwyższy, opierając się na tym przepisie, wyjaśnił, że przy przestępstwach z art. 16 (6) zdanie drugie Dekretu dewizowego nie może być mowy o winie nieumyślnej z § 2 art. 14 K. K., czyli że nie może być stosowane łagodzenie kary, a więc zarówno z mocy art. 16 (2) Dekretu dewizowego, jak również z mocy art. 54 K. K.

W związku z powyższym przepisem art. 16 (6) Dekretu dewizowego prof. dr Władysław Wolter w ogłoszonej przez niego w I zeszycie „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego“ z 1938 r. pracy pt. „Przepisy karne dekretu dewizowego“ pisze, że „takie wyeliminowanie sędziowskiego wymiaru kary i ustanowienie kary „bezwzględnie oznaczonej“ jest na gruncie prawa karnego polskiego zupełną nowością, niekoniecznie szczęśliwą, i łącznie z presumpcją winy — pociągnięciem z punktu widzenia kryminalno-politycznego zupełnie niezrozumiałym“.

Wykluczenie konstrukcji winy nieumyślnej z art. 14 pkt. 2 K. K. na tle pozytywnego brzmienia przepisu nie nasuwa wątpliwości. Istnieje natomiast — zdaniem naszym — wątpliwość, czy przepis wyklucza w zupełności, jak to uznał Sąd Najwyższy — wymierzanie kary zgodnie z zasadami art. 54 K. K.

Art. 54 K. K. nakazuje wymierzać karę przy zwróceniu uwagi „na pobudki oraz sposób działania sprawcy i jego stosunek do pokrzywdzonego, na stopień rozwoju umysłowego i charakter sprawcy, na jego do-

tychczasowe życie tudzież na jego zachowanie się po spełnieniu przestępstwa".

Słowa przepisu Dekretu dewizowego „ulegają karze w najwyższym wymiarze" raczej przeczą tej możliwości, z drugiej strony, zastanawiając się nad przepisem, który miał na celu wprowadzenie w pierwszym rzędzie domniemania winy, możemy uważać, że ustanowienie tego domniemania uchyla tylko możność liczenia się przez sąd przy wymiarze kary z pobudkami oraz sposobem działania sprawcy i ewentualnie stopniem jego rozwoju umysłowego, natomiast okoliczności, znajdujące się poza pojęciem domniemania winy, jak to dotychczasowe życie sprawcy i jego zachowanie się po spełnieniu przestępstwa powinny być brane pod uwagę. Nie należy zapominać, że normy art. 54 K. K. dotyczą ogólnych podstaw wymierzania kary, a nie szczególnego jej łagodzenia i dlatego też należy się zastanowić, czy pomimo tak nieszczęśliwie brzmiącego przepisu można już w zupełności wyeliminować podstawową zasadę wymiaru sprawiedliwości karnej, zawartą w art. 54 K. K.

Informacje

Z KRAJU.

BILANS BANKU POLSKIEGO ZA III DEKADĘ LIPCA.

W trzeciej dekadzie lipca zapas złota w Banku Polskim powiększył się o 0,3 miln. zł do 447,2 miln. zł. Stan pieniędzy zagranicznych i dewiz wzrósł o 0,5 miln. zł do 11,9 miln. zł.

Suma wykorzystanych kredytów zwiększyła się o 43,5 miln. zł do 755,8 miln. zł, przy czym portfel wekslowy wzrósł o 26,9 miln. zł do 686,4 miln. zł. Portfel zdyskontowanych biletów skarbowych powiększył się o 7,1 miln. zł do 36,7 miln. zł. Stan pożyczek, zabezpieczonych zastawami, wzrósł o 9,5 miln. zł do 32,7 miln. zł.

Zapas polskich monet srebrnych i bilonu obniżył się o 18,2 miln. zł do 31,7 miln. zł.

Pozycja „inne aktywa" wzrosła o 0,3 miln. zł do 213,7 miln. zł, pozycja „inne pasywa" powiększyła się o 0,6 miln. zł do 165,5 miln. zł.

Natychmiast płatne zobowiązania obniżyły się o 33,1 miln. zł do 263,5 miln. zł.

Obieg biletów bankowych w wyniku wyżej omówionych zmian wzrósł o 58,9 miln. zł do 1.123,5 miln. zł.

Pokrycie złotem wynosi 34,75 proc.

Stopa dyskontowa 4 i pół proc., stopa od pożyczek zastawowych 5 i pół proc.

BILANS BANKU POLSKIEGO ZA III DEKADĘ SIERPNIA.

W trzeciej dekadzie sierpnia zapas złota w Banku Polskim powiększył się o 0,3 miln. zł do 448,0 miln. zł; stan pieniędzy zagranicznych dewiz wzrósł o 1,1 miln. zł do 12,0 miln. zł.

Suma wykorzystanych kredytów zwiększyła się o 53,0 miln. zł do 791,2 miln. zł, przy czym: portfel wekslowy wzrósł o 40,5 miln. zł do 714,8 miln. zł; portfel zdyskontowanych biletów skarbowych powiększył się o 5,0 miln. zł do 39,7 miln. zł; stan pożyczek zabezpieczonych zastawami zwiększył się o 7,5 miln. zł do 36,7 miln. zł.

Zapas polskich monet srebrnych i bilonu obniżył się o 14,4 miln. zł do 21,8 miln. zł.

Pozycje „inne aktywa" i „inne pasywa" uległy wzrostowi, pierwsza o 1,1 miln. zł do 201,0 miln. zł, druga zaś o 1,5 miln. zł do 168,5 miln. zł.

Natychmiast płatne zobowiązania spadły o 28,2 miln. zł do 248,7 miln. złotych.

Obieg biletów bankowych — w wyniku wyżej omówionych zmian — zwiększył się o 67,8 miln. zł do 1.149,2 miln. zł.

Pokrycie złotem wynosi 34,52 proc.

Stopa dyskontowa 4 i pół proc., stopa od pożyczek zastawowych 5 i pół proc.

BILANS HANDLU ZAGRANICZNEGO W CZERWCU 1938 R.

Według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska przedstawiał się w czerwcu r. b. jak następuje:

Przywóz — 241.737 ton wartości 98.763 tys. zł.

Wywóz — 1.173.371 ton wartości 87.831 tys. zł.

Tak więc ujemne saldo wyniosło w czerwcu r. b. 10.932 tys. zł.

W porównaniu z majem wywóz zmniejszył się o 8.089 tys. zł., przywóz zaś zmniejszył się o 13.734 tys. zł.

Na ujemne saldo bilansu handlowego wpłynął w części przywóz towarów z Niemiec z tytułu likwidacji zamrożonych należności za tranzyt kolejowy przez Polskę. Przywóz tych towarów nie powoduje odpływu walut z Polski. Również nie wpływa na odpływ walut przywóz towarów w obrocie clearingowym, za które należność jest pokrywana wywozem towarów w okresach późniejszych.

BILANS HANDLU ZAGRANICZNEGO W LIPCU 1938 R.

Bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska — według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego — przedstawiał się w lipcu rb. następująco:

Przywóz — 291.118 ton wartości 107.198 tys. zł.

Wywóz — 1.367.287 ton wartości 95.798 tys. zł.

Ujemne saldo w lipcu rb. wyniosło więc 11.400 tys. zł.

Na ujemne saldo bilansu handlowego wpłynął w części przywóz towarów z Niemiec z tytułu likwidacji zamrożonych należności za tranzyt kolejowy przez Polskę. Przywóz tych towarów nie powoduje odpływu walut z Polski. Również nie wpływa na odpływ walut przywóz towarów w obrocie clearingowym, za które należność jest pokrywana wywozem towarów w okresach późniejszych.

W porównaniu do czerwca rb. wywóz zwiększył się o 7.887 tys. zł, natomiast przywóz wzrósł o 8.257 tys. zł.

Z ZAGRANICY.

HOLANDIA.

UCHYLENIE ZAKAZU WYWOZU ZŁOTA Z HOLANDII.

Z dniem 6 sierpnia b. r. dekretem królewskim uchylony został obowiązujący od dn. 26 września 1936 r. zakaz wywozu złota, oraz monet złotych z Holandii. Praktycznie biorąc zakaz ten stracił moc obowiązującą już 17 czerwca 1937 r., kiedy dyrekcja Banku Niderlandzkiego ogłosiła, że w razie upoważnienia przez rząd gotowa jest udzielić zezwoleń na wywóz złota za granicę. Celem zabezpieczenia się przed wszelkimi ewentualnościami, spowodowanymi nadmiernym wywozem złota, rząd zamierza rozszerzyć uprawnienia ustawowe w myśl których w razie potrzeby możnaby było ogłosić embargo.

LITWA.

ZAOSTRZENIE KONTROLI DEWIZOWEJ.

Jak donosi prasa litewska, rząd litewski postanowił rozszerzyć znacznie zakres działalności Komisji Dewizowej. Wszystkie długi wobec obcokrajowców będą musiały być zarejestrowane. Obowiązkowej rejestracji podlegać mają również wszelkie dochody cudzoziemców, pochodzące z posiadanych przez nich nieruchomości na Litwie. Obywatele litewscy będą zobowiązani podać dochody, pochodzące z nieruchomości, znajdujących się za granicą. Ani waluty obce, ani nieruchomości zagraniczne, zarejestrowane w Banku Litewskim, nie będą mogły być sprzedawane bez pozwolenia Komisji Dewizowej. Natomiast ograniczenia, dotyczące operacji walutami zagranicznymi, zostały zniesione.

Na zasadzie nowej ustawy walutowej obywatele litewscy wyjeżdżający za granicę, jak również wracający z zagranicy, będą obowiązani do deklarowania wszystkch papierów wartościowych oraz kosztowności.

Minister finansów będzie mógł żądać również zarejestrowania posiadanego przez obywateli litewskich za granicą majątku, tak ruchomego jak i nieruchomego.

CHINY.

SKUP WALUTY EKSPORTOWEJ.

Narodowy Rząd Chiński zarządził obowiązek przedstawienia do skupu według dawnego oficjalnego kursu 1 dolar chiński = 1 szyling i 2½ pensa waluty eksportowej z tytułu eksportu większości towarów. Walutę eksportową skupują: Central Bank of China, Bank of China i Bank of Communications.

NIKARAGUA.

NOWELIZACJA PRAWA DEWIZOWEGO.

Na mocy prawa z 3.VI.1938 r. zakazany został wolny handel dewizami. Monopol na handel dewizami otrzymał Banco National de Nicaragua, który co tydzień ogłasza kurs kupna i sprzedaży dla dolara.

Przydział dewiz następuje przez ten bank za potrąceniem 10% opłaty. Kontrola importu obowiązuje w stosunku do państw, z którymi obrót towarowy dokonywany jest na podstawie rozrachunku.

NIEMCY.

UKŁAD TRANSFEROWY Z ANGLIĄ.

W dniu 1.VII.1938 r. został zawarty w Londynie niemiecko-angielski układ transferowy, dotyczący szeregu pożyczek zagranicznych niemieckich oraz dawnej Austrii. Niemcy uzyskały zniżkę oprocentowania wahającą się między 2% a 5%.

OKÓLNIK O ROZCIĄGNIĘCIU POLSKO-NIEMIECKIEGO ROZRACHUNKU NA AUSTRIĘ.

Ministerstwo Gospodarki Rzeszy wydało okólnik z 26.VII.1938 r. nr 96/38 D. St./43/38 Ue. St. w sprawie rozciągnięcia układu rozrachunkowego polsko-niemieckiego z 1.VII.1938 r. na Austrię z dniem 1.IX. 1938 r. Kurs rozrachunkowy wynosi dla austriackich dłużników szylingów 101,01 = zł 100.—, dla dłużników polskich — zł 99.— za 100 szylingów.

CZECHOSŁOWACJA.

OGRANICZENIA PRZY PRZEKAZACH POCZTOWYCH ZA GRANICĘ.

Zarządzeniem Banku Narodowego postanowiono, że wolno w drodze wpłat lub przelewów na konta cudzoziemskie w P. K. O. lub przez przekaz z własnego konta czekowego jednej i tej samej osobie przekazywać bez zezwolenia najwyżej 50 koron dziennie. Wysyłka pieniędzy papierowych i monet za granicę została w zupełności zakazana. Przekazy pocztowe za granicę są zakazane, za wyjątkiem dla jednej i tej samej osoby najwyżej 50 koron dziennie, zaś za zaliczeniem pocztowym najwyżej 300 koron dziennie, miesięcznie zaś przez jednego i tego samego wysyłającego najwyżej 1.500 koron.

Z PIŚMIENNICTWA

Dr Adam Mantel, Bronisław Matecki i Tadeusz Bielobradek. — Polskie Ustawodawstwo Dewizowe. Dodatek nr 4.

Dodatek ten obejmuje okres od maja do lipca 1938 r., zawiera Okólniki Związku Banków, wyjaśnienia Komisji Dewizowej, instrukcję pocztowo-dewizową i komunikaty P. I. R'u. — Dodatek został zaopatrzony w skorowidz.

SPIS
OKÓLNIKÓW KOMISJI DEWIZOWEJ, OBOWIĄZUJĄCYCH NA DZIEŃ 15 WRZEŚNIA 1938 R.

Nr 1. — z dnia 23 stycznia 1937 r. (wydanie II) w sprawie zestawień banków dewizowych posiadanych pieniędzy zagranicznych oraz należności i zobowiązań zagranicznych.

Nr 2. — z dnia 27 kwietnia 1936 r. — w sprawie wpłat i wypłat z rachunków zagranicznych loro oraz transakcyj arbitrażowych.

Nr 3. — z dnia 27 kwietnia 1936 r. — w sprawie sprzedaży zagranicznych środków płatniczych oraz przekazywania pieniędzy za granicę*).

Nr 4. — z dnia 17 grudnia 1936 r. (wydanie II) w sprawie upoważnienia banków dewizowych do rozpatrywania we własnym zakresie podań o przekazy na koszty utrzymania za granicą.

Nr 5. — z dnia 1 maja 1936 r., uzupełniony okólnikiem z dnia 5 października 1936 r., — w sprawie przekazywania przez banki dewizowe środków płatniczych za granicę oraz o obowiązkach eksporterów w dziedzinie waluty eksportowej.

Nr 6. — z dnia 11 sierpnia 1936 r. w sprawach związanych z eksportem.

Nr 7. — z dnia 22 marca 1938 r. (wydanie II) w sprawie przedstawicieli handlowych firm zagranicznych.

Nr 8. — z dnia 8 maja 1936 r. — w sprawie: 1) wyjazdów służbowych urzędników państwowych do obszaru W. M. Gdańska**), 2) upoważnienia instytucyj ban-

---

*) Przepisy okólnika nr 3, aczkolwiek formalnie nie uchylone, zostały zmienione w części dotyczącej przekazywania należności za importowane do Polski towary oraz sprzedaży zagranicznych środków płatniczych przez okólniki nr nr 14, 27, 28, 29, 35 i 45.

**) Ta część okólnika stała się bezprzedmiotowa wobec ogólnego przepisu, dotyczącego wyjazdu do W. M. Gdańska osób zamieszkałych w Polsce, zawartego w okólniku nr 27 cz. I p. 2.

kowych, nie posiadających uprawnień banków dewizowych, do prowadzenia rachunków cudzoziemców, 3) upoważnienia banków dewizowych do wykonywania przekazów nadsyłanych z zagranicy, 4) rozszerzenia zakresu uskuteczniających przez banki dewizowe przekazów zagranicznych.

Nr 9. — uchylony.

Nr 10. — z dnia 15 lutego 1938 r. (wydanie III) w sprawie sprzedaży i kupna złota na cele przemysłowo-przetwórcze, naukowe i lecznicze.

Nr 11. — z dnia 28 stycznia 1937 r. (wydanie II) w sprawie wyłączenia banków dewizowych od transferowania należności za towary sprowadzone z krajów, z którymi obowiązują umowy rozrachunkowe, i w sprawie zablokowanych kont firm księgarskich i wydawniczych.

Nr 12. — z dnia 23 maja 1936 r. — w sprawie składania wniosków na zapotrzebowanie zagranicznych i krajowych środków płatniczych*).

Nr 13. — z dnia 16 sierpnia 1938 r. (wydanie II) w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą obcych przedstawicielstw dyplomatycznych, konsularnych, misyj zagranicznych specjalnych oraz ich personelu.

Nr 14. — z dnia 16 kwietnia 1937 r. (wydanie IV) w sprawie regulowania należności za importowane do Polski towary.

Nr 15. — z dnia 5 grudnia 1936 r. (wydanie III) w sprawie skupu i odprzedaży złota i zagranicznych środków płatniczych oraz w sprawie inkasa za granicą płatnych dokumentów.

Nr 16. — z dnia 25 marca 1937 r. (wydanie III) w sprawie obrotu płatniczego z W. M. Gdańskiem.

---

*) Okólnik ten został częściowo uzupełniony przez okólniki nr 14 i nr 26, i wydanie bez oddzielnego okólnika formularzy wniosków „F“ (ok. Zw. Banków w Polsce nr 92 z 26.II.1938 r.).

Nr 17. — uchylony z dniem 1 września 1938 r. z mocy okólnika nr 35.

Nr 18. — z dnia 18 czerwca 1936 r. — w sprawie „kredytów pocztowych“ i „akredytyw“.

Nr 19. — uchylony.

Nr 20. — z dnia 3 lipca 1936 r. w sprawie opłat pobieranych od wniosków przesyłanych do Komisji Dewizowej*).

Nr 21. — z dnia 30 listopada 1936 r. (wydanie III) w sprawie przydziału dewiz na zapłatę za importowaną bawełnę surową, odpadki bawełniane i wyczeski bawełniane surowe.

Nr 22. — z dnia 30 lipca 1937 r. (wydanie III) w sprawie układu płatniczego polsko-szwajcarskiego.

Nr 23. — z dnia 27 lutego 1937 r. — w sprawie uchylenia samorządu dewizowego Konwencji Przędzalń Wełny Czesankowej w Polsce.

Nr 24. — z dnia 21 kwietnia 1937 r. (wydanie II) o administracji nieruchomości cudzoziemców i o generalnym zezwoleniu dla adwokatów.

Nr 25. — z dnia 4 grudnia 1937 r. (wydanie II) w sprawie zakładów ubezpieczeniowych.

Nr 26. — z dnia 30 lipca 1936 r. — w sprawie: a) wysyłki za granicę krajowych środków płatniczych, trat, papierów procentowych i dywidendowych, kuponów od takich papierów oraz książeczek oszczędnościowych, b) adnotacyj na wekslach i czekach, c) kredytowania rachunków zagranicznych wolnych z tytułu inkasa weksli i czeków.

Nr 27. — z dnia 30 lipca 1936 r. — w sprawie wywozu za granicę środków płatniczych, walorów i książeczek oszczędnościowych**).

---

*) Okólnik nr 20 został w przedmiocie opłat manipulacyjnych na rzecz Kom. Dew. zmieniony przez okólnik nr 30 pkt. II.

**) Uzupełniony przez ok. 35 p. III lit. c.

Nr 28. — z dnia 1 kwietnia 1937 r. (wydanie II), uzupełniony w dniu 12 kwietnia 1937 r. — w sprawie obrotu płatniczego polsko-francuskiego, uzupełniony okólnikiem nr 38.

Nr 29. — z dnia 7 kwietnia 1938 r. (wydanie IV) w sprawie wyjazdów do Czechosłowacji.

Nr 30. — z dnia 11 sierpnia 1936 r. — w sprawie: a) ograniczeń uprawnień banków dewizowych co do kwoty przekazów z tytułu importu towarów, b) zmiany opłaty manipulacyjnej na rzecz Komisji Dewizowej, c) wypłat zarobków cudzoziemcom, zatrudnionym w Polsce i d) przekazów do krajów clearingowych przez firmy posiadające autonomię dewizową*).

Nr 31. — z dnia 21 sierpnia 1936 r. — w sprawie posiadania przez cudzoziemców rachunków w obcych walutach i wypłaty cudzoziemcom w kraju z rachunków gdańskich i zagranicznych wolnych.

Nr 32. — z dnia 24 sierpnia 1936 r. — w sprawie wymiany środków płatniczych oraz przywozu złota z zagranicy.

Nr 33. — z dnia 21 stycznia 1938 r. (wydanie II) w sprawie depozytów cudzoziemców.

Nr 34. — z dnia 7 września 1936 r. — w sprawie towarowych transakcyj wiązanych.

Nr 35. — z dnia 25 sierpnia 1938 r. (wydanie IV) w sprawie obrotu płatniczego z Niemcami.

Nr 36. — z dnia 16 marca 1938 r. (wydanie II) w sprawie wydawania i wysyłki okólników Komisji Dewizowej.

Nr 37. — z dnia 24 października 1936 r. — w sprawie rejestrów i kartotek dewizowych banków dewizowych.

Nr 38. — z dnia 29 października 1936 r. ze zmianami z 25 stycznia i 4 czerwca 1937 r. — w sprawie zestawień sta-

---

*) Część III — uzupełnienie okólnika nr 21, część IV — zmiana okólników nr 21 i 23 zostały uchylone z dniem 28.X.1936 r. Część VII — uzupełnienie okólnika nr 11 została uchylona z dniem 27.I.1937 r.

tystycznych, dotyczących zaświadczeń dewizowych z tytułu importu bawełny i wełny oraz wpływu dewiz i wypłat w obrocie z Francją i koloniami.

Nr 39. — z dnia 2 listopada 1936 r. — w sprawie zezwolenia agentom celnym (koncesjonowanym spedytorom) na dokonywanie niektórych czynności w zakresie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi.

Nr 40. — z dnia 16 listopada 1936 r. — w sprawie składów konsygnacyjnych.

Nr 41. — z dnia 17 listopada 1936 r. — w sprawie książeczek oszczędnościowych (wkładkowych) cudzoziemców.

Nr 42. — z dnia 19 listopada 1936 r. — w sprawie przemysłu filmowego.

Nr 43. — z dnia 28 stycznia 1937 r. — w sprawie Polskiego Instytutu Rozrachunkowego.

Nr 44. — z dnia 14 września 1938 r. — w sprawie obrotu płatniczego z Palestyną.

Nr 45. — z dnia 23 czerwca 1937 r. (wydanie II) uzupełniony w dniu 16 marca 1938 r. w sprawie wyjazdów do Bułgarii, Jugosławii, Węgier, Rumunii i Italii*).

Nr 46. — z dnia 27 listopada 1937 r. — w sprawie pożyczek zagranicznych.

---

*) Okólnik uległ częściowej zmianie na skutek zarządzeń Komisji Dewizowej przytoczonych w okólniku Związku Banków w Polsce nr 103 z 26 lipca 1938 (akredytywy na Węgry) i w okólniku Związku Banków w Polsce nr 106 z 2 września 1938 r. (akredytywy na Bułgarię).

WYDAWNICTWO i ADMINISTRACJA
KSIĘGARNIA POWSZECHNA
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA 1
TEL. 6.70-15 – KONTO P. K. O. 21.153
Adres Redakcji
Warszawa, ul. Marszałkowska 137 m. 9
Tel. 5.38-88

PRENUMERATA KWARTALNA ZŁ 3.—

Zakłady Graficzne „MONOLIT“, Warszawa, Elektoralna 3, tel. 581-92.